

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 704. Quæ res legari vel non legari possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

dividuum est, volunt cum Bart. & Covar. Molin. *cit.* 197. in fine. de Lugo. l. c. num. 154. Si verò res legata individua est. v. g. fundatio beneficii, vel constructio Capella in tali Ecclesia, forte vel transactione legatum tradendum. et si res, sive dividua, sive individua sit inalienabilis, requirendam licentiam Pontificis, ut contra voluntatem fortè testatoris res applicetur etiam ex consensu alterius Ecclesiae alteri loco, de quo testator non cogitavit. ita de Lugo. l. c.

Quaest. 702. Quinam onerari possint legatis praestandis.

R Esp. Jure quidem veteri iis onerari non poterant nisi haeredes testamentarii, ut constat ex §. 1. *Inst. de legat.* dum ibi in descriptione legatorum additur: *ab haereditibus praestanda.* hodierno tamen jure post aequationem legatorum & fideicommissorum haec praestatio imponi potest cuivis, ad quem morte legantis aliquid commodi transit, sive ei ex dispositione legantis vel legis aliquid deur, sive non adimatur. Arg. L. 1. §. 6. *ff. de legat. 3. l. 9. c. de fideicommissis.* Lauterb. *ad ff. de legat. §. 12.* Sic itaque in specie legatis onerari possunt etiam haeredes ab intestato venientes. L. 92. *§. fin. ff. de legat. 1.* Item possessores. *cit. l. 92. §. 1.* Item haeredes haredum, si nimirum certum sit, ad eos hereditatem perventuram, L. 5. §. 1. l. 6. *ff. de legat. 3.* Item substituti; cum, quae ab instituto relicta sunt, à substituto debeantur, nisi contraria testatoris voluntas appareat. L. 74. *ff. de legat. 1.* ubi etiam tres conjecturae, unde haec voluntas colligi possint, ponuntur. Item jure novo ipsi legatarii & fideicommissarii gravari possunt, quomodo tamen hi gravari providi esse debeant, consulti à Struyck, *de cautel. testam. c. 20. §. 10.* Lauterb. l. c. §. 13. Item donatarii causâ mortis. *Lib. 77. §. 1. ff. de legat. 2.* De cetero qui morte legantis nihil acceperunt, legato ex bonis propriis praestando gravari nequeunt. L. 9. *c. de fideicommissis.* sicut etiam nemo ex causa legati solvere plus cogitur, quam à legante accepit. L. 70. §. 1. l. 114. §. 3. *ff. de legat. 1.* Quamvis interdum valeat legatum, etiam si externa specie, plus, quam à legante receptum, continere videatur. v. g. dum is, cui legata 100. post decem annos praestare teneretur 150. vel si, cui legata 100. ut fundum praestet pluris valentem, cum exinde magnum emolumentum consecutus sit, vel poenam imminuentem evaserit. Lauterb. §. 14. juxta *cit. l. 70. §. 1.*

Quaest. 703. An & qualiter facta conditio à rebus legari possint.

R Esp. Legari possunt facta, ita ut haeres jussus à testatore aliquid facere. v. g. legatarii aedes rescire, is ei parere debeat. §. 21. in *fin. Inst. de legat. l. 66. ff. de legat. 1. L. 49. §. fin. ff. de legat. 2.* Muller. *ad Struv. in ff. de legat. th. 15. lit. a.* Lauterb. §. 15. citatis insuper pluribus aliis LL. Quemadmodum autem in omnibus aliis obligationibus facti requiritur, ut sint licita & honesta juxta L. 15. *ff. condit. instut. l. 5. c. de LL. ita & in facto legato, ut sit honestum. L. 112. §. 3. & fin. ff. de legat. 1.* nec sanctionibus legum adversetur. *cit. L. 112.* Muller. l. c. hoc ipsum exemplificans, quem vide. Item ut utilitatem alicujus respiciant. L. 114. §. 14. *ff. de legat. 1. l. 38. §. 4. ff. de legat. 3. l. 114. §. 14. de legat. 1.* Brunem. *ibidem.* Muller. l. c. Item facta, ut aëstimationem admittant. *cit. l. 114. §. 8.* Bardili. *disfert. de oblig. faciend. c. 5. th. 43.* Muller. l. c. Ac denique, ut non inepta, id est, qui vivis nocent & R. P. Leur. *Jur. Can. Lib. III.*

mortuis non prosint, L. 113. §. fin. *de legat. 1.* ita ferè Lauterb. §. 15.

Quaest. 704. Quae res legari vel non legari possint.

1. **R** Esp. Primò: legari nequeunt res, quae ex natura sua non sunt in commercio; quales dicuntur, quae emendo, vendendo aliove contractu acquiri vel possideri nequeunt, cum commercium ab Ulpian. *fragm. tit. 19. §. 4.* dicatur, jus emendi vendendique invicem, ut sunt res juris divini, puta sacrae, religiose; & juris humani, puta, homo liber, Respublica, res, quae in Principis sunt patrimonio, & quae usibus Principalibus deserviunt, quibus etiam annumeratur tignum aëdibus junctum, quod eximi prohibetur per L. 2. *c. de adif. privat. & ita extra commercium esse dicitur per L. 41. §. 1. l. 42. & 43. ff. de legat. 1.* haec inquam res legari non possunt. *c. 1. h. t. §. 4. Inst. de legat. l. 39. §. 8. & seq. ff. de legat. 1.* Et quidem si res simpliciter absolute ex natura sua est extra commercium tam haeredis quam legatarii, quales sunt jam enumeratae, & de quibus loquuntur. *cit. l. Legatum planè nullum est, ita ut haeres ne quidem ejus aëstimationem praestare teneatur.* Lauterb. §. 17. *Stru. in ff. de legat. th. 9. lit. a.* Muller. *ibid.* cum communi, Si verò solùm per accidens est extra commercium ejus nihilominus aëstimatione praestanda est legatio ab haerede per L. 40. *ff. de legat. 3.* Muller. l. c. citatis aliis. Sic etiam valet legatum, si certo solùm respectu, nimirum ratione personae res est extra commercium: v. g. dum haeres quidem commercium rei non habet, legatarius tamen eam acquirere potest. *Stru. l. c.* Lauterb. §. 18. sic illud exemplificans: si testator Christiano à Judaeo Christianum mancipium legasset, licet Judaeus non haberet illius commercium, per L. 1. *c. ne Christian. mancip. id tamen praestare debet per cit. l. 40. §. 3. ff. de legat. 1.* Si verò legatarius commercium nullum haberet rei legatae, seu eam ex natura rei acquirere nequirit, legatum nullum erit, neque ejus deberetur aëstimatio. *Stru. l. c.* quam tamen, casu quo haeres ipse haberet commercium rei, deberi per L. 42. *ff. de legat. 1. & l. 49. §. 2. eod. judicat Lauterb. cit. §. 18.* ubi etiam objecta in contrarium diluit.

2. De cetero res, quae per accidens actu non sunt in commercio legatarii; quia v. g. sunt in manibus hostium, adhuc valide legantur; cum potentia & ratione spei sint etiam apud legatarium & in ejus commercio; cum ab eo emi possint. L. *ab omnibus. 104. §. 2. de legat. 1.* Muller. l. c. *lit. d.* ubi etiam, qualiter quod talis res apud hostes existens, jure postliminii legari possit; quamvis aliis communis sit sententia, rem apud hostem existentem, quae nostra non est, legari non posse.

3. Quod attinet feudum, quod quia extra commercium esse dicunt aliqui, legari posse negant plures Feudista. Manz. *de testam. valid. & invalid. tit. 3. num. 11.* apud Lauterb. §. 19. quod quidem intelligendum non de feudo haereditario quod praestari posse ait Gail. L. 2. *obs. 114. num. 14.* Sed de feudo antiquo, utpote quod non est aliquid haereditarium, sed omnino ab haereditate, nihil ad successionem in eo conferente, separatam, diversam ab ea & separatam naturam habens, adeoque ad haeredes extraneos non transiens; unde in fideicommissum universale (idem est de fideicommissis particulari seu legato) non venit; quia vassallus testator de eo testari nequit juxta *cap. 1. de success. feudal. nisi fideicommissarius* (intellige, etiam

etiam particularis seu legatarius) sit de descendenti-
bus, ad quem tale feudum sui naturam transiret. pro
quo Gail. citat Alex. & Curtium. Verum dum in
genere & absolute negatur feudum legari posse, sen-
sus non est, quod ita legari nequeat, ut feudum
ipsum precise legatario tradi, siue in feudo alii
successores necessarii excludi debeant, quod facile
admittent omnes, uti id in confesso esse apud omnes,
inquit Muller. *l. c. th. 9. lit. 8.* sed solum in quaestio-
ne manet, num ubi feudum ipsum in extraneum al-
iumve successorem in eo constitutum transire ne-
quit, haeres, dum de voluntate testatoris sic legantis
constat, teneatur aestimationem feudi praestare ex
bonis suis allodialibus. quod ipsum licet affirmet
Lauterb. *l. c.* & de jure verius dicat Muller. *l. c.* ex eo,
quod omnis res, quae comparari potest, etsi diffi-
culter (quale quid est feudum ob domini directi &
agnatorum consensum impetrandum) & hinc adhuc
est in commercio, regulariter legari valide possit ea
intentione, ut vel ipsa res feudalis vel ejus aestima-
tio praestanda sit per *l. 39. §. 7. de legat. 1.* Neque id
cedat in praedictum domini aut possessoris illius;
cum in legato, quod ipsum precise praestari nequit,
principaliter respiciatur aestimatio illius, & sic in
feudo bona allodialia haeredit. ita cum Bachov. *ad*
Trentl. vol. 2. d. 15. th. 5. Lit. g. Carpz. synagm.
jur. feud. d. 15. th. 18. Mant. *de conjecl. ult. vol. 1.*
9. tit. 9. & aliis Lauterb. *l. c.* licet inquam id affir-
ment tanquam juri conformius; contrariam tamen
sententiam, nimirum quod in hoc casu ne quidem
aestimatio feudi praestanda sit, communiter & in
praxi servetur, testatur Muller. *l. c.* citatis pro ea
Rosenthal. *de feud. c. 7. concl. 2. num. 10.* Schra-
der. *de feud. part. 7. c. 2. num. 7.* Manz. *l. c. tit.*
23. Gail. *l. c. num. 13.* Clar. *§. feudum. q. 40.*
num. 4. & c. Limitari tamen etiam hanc sententi-
am ab aliis ait Muller, ita ut, si testator scivisset esse
feudale, & tamen legasset dicta intentione, & de
ejus hac voluntate constaret, legatarius adhuc pe-
tere possit aestimationem, non quidem a successore
in feudo utpote quem testator ratione feudi gra-
vare non potuit; sed a successore bonorum allodia-
lium.

*Quaest. 705. An & qualiter res incor-
poreae, & in specie debita legari pos-
sint?*

1. Resp. primò: non tantum res corporales,
ad quas spectant vinum, triticum, oleum,
argentum, aurum, suppellex, alimenta, de quo-
rum singulis speciales sunt in jure tituli; sed res et-
iam incorporeae, ut sunt ususfructus aliaque servi-
tutes, sive reales, sive personales, actiones, quae
leganti contra alios competunt Struv. *ad ff. de legat.*
th. 15. utitur autem tunc legatarius actionibus utili-
bus suo nomine, si experiatur verbis directis sibi
cessis

2. Resp. secundò: legari quoque possunt nomi-
na, id est, debita, non tantum ab aliquo tertio praeter
haeredem & legatarium testatori solvenda (dici-
turque hoc legatum simpliciter legatum nomi-
nis) sed etiam debita resolvenda ab ipso legatario;
diciturque hoc legatum liberationis; eò quod tunc
legatarius liberetur à suo debito, quo obstrictus e-
rat testatori. §. 13. & 21. *Inst. l. 18. c. de legat.*
Potestque hoc legatum fieri dupliciter, expresse
nimirum vel tacite legando scripturam debiti. De
Lugo *de 7. & 7. Tom. 2. d. 24. num. 262.* Et sic te-
stator legans librum negotiationis, legasse cenfe-

tur debita in eo contenta. *l. 64. de legat. 3.* &
Brunem. *ibid.* Lauterb. *l. c. §. 31.* Prodestque lega-
tum hoc factum debitori, etiam fideiussori, ut & is
liberetur à fideiussione. non tamen è contra factum
fideiussori prodest etiam debitori principali. Dum
autem debitor plura deberet, facta solum remissio-
ne debiti, intelligitur de debito puro, & non de
conditionato, hoc enim perget deberi. Neque et-
iam veniunt debita realia, sed personalia, quare si
testatoris res est apud legatarium, non censetur per
hoc legari, nisi aliud exprimat. Lugo. *l. c.* ubi
etiam cum Gomez. & Valq. quod, si testator ali-
quem, qui ejus res & negotia administraverat, libe-
ret ab onere reddendi rationes suae administrationis,
haec remissio habeat hunc effectum, ut non teneatur
ad ea, quae ex causa & negligentia sua deperdita sunt;
secus tamen ad ea, quae dolo & malicia ejus perie-
runt. Porro dum legatum factum creditoris suo à
testatore, an censetur factum in solutionem debiti,
ad ultra id, quod ei debet, si aliunde de men-
te testatoris expresse non constet, ex conjecturis de-
sumendum. qualis conjectura, legatum non esse
relictum ad compensandum debitum censetur,
quando non oritur ex necessitate legis illud inducen-
tis, sed ex voluntate aut facto debitoris, puta, contra-
ctu gratuito aut oneroso. De Lugo. *l. c. num. 263.*
exemplans hoc in dote; quam vir debet mulieri,
ita ut, si leget ei aliquis, censetur id legare ultra
dotem, & non in partem dotis; cum debitum
dotis procedat ex contractu & voluntate. quin & ex
delicto debitoris, modò non sit pena ei à lege sta-
tuta; quia tunc esset adhuc ex facto proprio de Lu-
go. *l. c.* cum Molin. *l. c. d. 200. §. hoc: jactò fundamen-
to.* vel etiam, si debitum esset ex facto testatoris; ni-
si forte testator deberet aliquid solvere in foro solo
conscientiae, ita ut in foro externo non posset ad id
condemnari; tunc enim in dubio legatum censetur
factum ad exonerandam conscientiam, & ad sol-
vendum debitum. De Lugo *l. c. in fine* cum eodem
Molin. & Sanch. E contra conjectura est legatum
factum ad compensandum debitum si illud ortum ex
sola lege obligante. Arg. *Aurb. praeterea. c. unde*
vir. L. si cum dorem. §. etsi pater ff. soluto matrim. L.
omnimodo. c. de inoff. testam. Lugo. *num. 264.* ci-
tatis. Mol. Sanch. Covar. qui postremus dicat esse
communem omnium utriusque Juris DD. excepto
Corasio, qui tamen, cum nullam reddat rationem hu-
jus differentiae inter debita legalia & non legalia, neo
etiam, cur testator praesumatur magis in illis quam
in his voluerit legatum compensare cum debito, de
Lugo credit totam rationem reducendam ad leges sic
disponentes, ut ne nimium sua obligatione grava-
rent, voluerint esse contenta hujusmodi solutione,
quando creditoris legali donavit causam mortis &c.
quales tamen posterior haec regula patitur excep-
tiones, vide apud eundem de Lugo. *n. 265.*

3. De caetero notandum circa legatum nominis
seu debiti hunc esse effectum, ut legatario cedantur
actiones competentes haeredi contra debitorem, ita
ut hic plene liberetur, etsi debitum sit inidoneum.
l. 44. §. 6. l. 75. §. 2. L. eos. ff. de legat. 1. l. 82. §. 8.
ff. de legat. 2. Lauterb. *l. c. §. 32.* qui etiam verius
censet, quod, si debitum sit nullum, legatum quo-
que nullum sit ipso jure; eò quod, cum totus effe-
ctus legati nominis sit, ut haeres actiones cedere te-
neatur, haec ubi nullae competunt, etiam nullae ce-
di possint, non aliter, ac si res in rerum natura
non existens legata fuisset. Secus tamen dicit esse,
si legatum hoc modo conceptum: centum, quae

Titio